

Conference name - «Scientific trends and ways of solving modern problems»

Section name - pedagogical sciences

E-PORTFOLIO OF THE TRAINING COURSE IN THE EDUCATIONAL PROGRAM ACCREDITATION SYSTEM

Nikolaeva Sofiya Yuriivna

d. p.s. professor, professor of the Department of pedagogy, methods of teaching
foreign languages and information and communication technologies
Kyiv National Linguistic University
nikolaeva.ku@gmail.com

Chernysh Valentyna Vasilivna

d. p.s. professor, the head of the Department of pedagogy, methods of teaching
foreign languages and information and communication technologies
Kyiv National Linguistic University
chernysh_val@ukr.net

Diachkova Yana Olehivna

PhD, associate professor of the Department of Foreign languages
of the Faculty of Economics
Taras Shevchenko National University of Kyiv
yanadyachkova@i.ua

Одним з відповідальних напрямів роботи закладів вищої освіти (ЗВО) є акредитація освітніх та освітньо-наукових програм підготовки здобувачів вищої освіти. Під акредитацією освітньої програми (ОП) або освітньо-наукової програми (ОНП) мається на увазі оцінювання якості вищезазначених програм та освітньої діяльності ЗВО за цими програмами на предмет відповідності стандарту вищої освіти, спроможності виконання вимог стандарту, а також досягнення заявлених у програмі результатів навчання відповідно до критеріїв оцінювання якості освітньої програми, затверджених у Положенні про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти [1]. Освітні програми розробляються викладачами кафедр ЗВО, а акредитуються Національною агенцією якості освіти для забезпечення роботи бакалаврату та магістратури, а ОНП – роботи аспірантури (підготовка доктора філософії).

Згідно із вищезазначеним Положенням у процесі акредитації експерти мають оцінювати якість ОП та ОНП за певними критеріями, провідними з яких є:

- відповідність/невідповідність змісту підготовки здобувачів вищої освіти та випускників освітньої програми стандартів вищої освіти;
- повнота інформації, що стосується освітньої програми та діяльності закладу за програмою;
- якість внутрішньої документації закладів вищої освіти, пов'язаної з розробленням та реалізацією освітньої програми, а також програм практик, методичних матеріалів, розроблених для реалізації освітньої програми, інших матеріалів, що забезпечують якість освіти тощо.

Зупинимось детальніше на методичних матеріалах, які розробляються викладачем до кожного навчального курсу.

Однією з сучасних технологій організації таких матеріалів є технологія портфоліо. Портфоліо – це збірка матеріалів, яка демонструє навички, здібності, досягнення та досвід особи в певній сфері. Вважається, що технологія портфоліо – це новий підхід до навчання, новий спосіб викладання, який передбачає сучасне, нове розуміння процесу та культури учіння.

Наразі розрізняють такі види портфоліо.

- За типом носія:
  - електронні (створюються на комп'ютері офлайн або онлайн);
  - паперові у вигляді папки.
- За наповненням:
  - портфоліо досягнень, тобто документів, що підтверджують успіхи та досягнення;
  - тематичне портфоліо, в якому структуровано за розділами різні матеріали;
  - портфоліо-звіт про завершену роботу;
  - мовне портфоліо;
  - комплексне портфоліо, яке поєднує всі види портфоліо або їх складові.

Вважаємо, що як для цілей акредитації, так і для навчання в цілому раціонально додати ще один вид портфоліо: «**е-портфоліо навчального курсу**». Це портфоліо має стати інструментом організації освітньої діяльності студентів в межах певного навчального курсу. Воно є структурованим програмно-методичним комплексом інструктивних, навчальних та контрольних матеріалів з певного навчального обов'язкового чи вибіркового курсу.

Розглянемо приклад такого портфоліо до обов'язкового курсу в магістратурі «Методи та організація сучасних досліджень з методики навчання іноземних мов і культур у закладах середньої та вищої освіти».

Аналіз сайтів ЗВО України та зарубіжних країн приводить до думки, що орієнтовна структура е-портфоліо навчального курсу має містити наступні структурні блоки:

- Інструктивні матеріали.
- Проблемні лекції - електронні презентації.
- Студентоцентровані плани практичних занять.

- Матеріали для модульно-рейтингового контролю.
  - Поточні тестові завдання.
  - Завдання для індивідуальної роботи.
  - Завдання для самостійної роботи.
  - Публікації лектора з проблеми.
  - Рекомендовані навчальні ресурси.
  - Інтернаціоналізація освітнього процесу.
- Деталізуємо кожен зі структурних блоків.

Інструктивні матеріали насамперед мають включати ОП «Викладання європейських мов на основі комбінованих технологій (англійська мова і друга західноєвропейська мова», за якою навчаються магістранти, або посилання на неї на сайт університету; пояснювальну записку щодо роботи над курсом, навчальну програму з дисципліни, анотацію та силабус; навчально-тематичний план; контент лекцій.

Проблемні лекції-електронні презентації містять електронні презентації всіх лекцій курсу. Із зазначеної дисципліни студентам рекомендуються такі теми лекцій:

Лекція 1. Наука як система знань. Методика навчання іноземних мов і культур (ІМіК) як наука. Структура і зміст дослідницької компетентності магістра освіти.

Лекція 2. Організація наукової діяльності в галузі методики навчання ІМіК у закладах середньої освіти (ЗСО) та закладах вищої освіти (ЗВО). Методологія наукового пошуку в галузі методики навчання ІМіК.

Лекція 3. Теоретичні методи наукового дослідження у методиці навчання ІМіК у ЗСО та ЗВО.

Лекція 4. Емпіричні методи дослідження у методиці навчання ІМіК у ЗСО та ЗВО: опрацювання наукових публікацій, навчальної документації, результатів викладацької діяльності, наукового спостереження, опитування тощо.

Лекція 5. Емпіричні методи дослідження у методиці навчання ІМіК у ЗСО та ЗВО: мовне тестування, пробне навчання, експеримент.

Лекція 6. Мета і завдання кваліфікаційної роботи магістра з методики навчання ІМіК у ЗСО та ЗВО. Технологія написання КР з методики навчання ІМіК.

Лекція 7. Структура і зміст кваліфікаційної роботи з методики навчання ІМіК у ЗСО та ЗВО.

Лекція 8. Вимоги до вступу до кваліфікаційної роботи з методики навчання ІМіК у ЗСО та ЗВО.

Лекція 9. Вимоги до оформлення і захисту КР з методики навчання ІМіК у ЗСО та ЗВО.

Лекція 10. Апробація та оприлюднення результатів дослідження з методики навчання ІМіК у ЗСО та ЗВО.

Кожна з лекцій-презентацій передбачає: слайди для контролю засвоєння попереднього матеріалу, в тому числі тести; слайди-опори для викладу основного матеріалу теми; слайди для організації дискусії; слайди с завданнями для самостійної роботи (наприклад перегляд відео та завдання для нього;

слайди з питаннями за матеріалом прослуханої лекції; слайди з рекомендованою для опрацювання літературою; слайди з рекомендованими ресурсами з мережі Інтернет тощо.

Студентоцентровані плани практичних занять презентують студентам повні розробки практичних занять. Наприклад, «Загальна характеристика, структура та зміст кваліфікаційної роботи», «Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи», «Основні методи дослідження в методиці навчання іноземних мов і культур», «Допоміжні методи дослідження в методиці навчання іноземних мов і культур», «Апробація та оприлюднення результатів дослідження» тощо.

Кожен з планів практичних занять містить: мету, завдання, перелік загальних компетентностей, якими треба оволодіти; перелік спеціальних компетентностей, якими треба оволодіти; форми проведення (наприклад, дискусія, евристична бесіда, «мозковий штурм», вирішення проблемних завдань, усні відповіді з наступним обговоренням), завдання для повторення опрацьованого раніше матеріалу; питання для опрацювання та обговорення (4 – 5 питань); завдання для самостійної роботи; завдання для індивідуальної роботи трьох рівнів складності; завдання з навчально-дослідної та науково-дослідної роботи; додаткову літературу; рекомендовані Інтернет ресурси; сайти навчальних матеріалів; посилання на вебінари з проблеми; завдання для самоконтролю. Питання для опрацювання та обговорення передбачають: ознайомлення з науковими публікаціями та виконання певного методичного завдання.

Матеріали для **модульно-рейтингового контролю** включають: 1) роз'яснення щодо поточного контролю та оцінювання (критерії оцінювання аудиторної роботи магістрантів, критерії оцінювання самостійної позааудиторної роботи магістрантів, орієнтовний графік оцінювання студентів); 2) роз'яснення щодо підсумкового контролю та оцінювання (вимоги до заліку, форми контролю, критерії оцінювання, схему оцінювання тощо); 3) роз'яснення щодо виконання модульної контрольної роботи (місце модульної контрольної роботи в загальній системі оцінювання навчальних досягнень з дисципліни, зразок модульної контрольної роботи, критерії оцінювання модульної контрольної роботи).

Зважаючи на те, що в сучасному освітньому процесі до двох третин навчального часу може відводитися на самостійну позааудиторну роботу студентів, виникає необхідність розробляти спеціальні матеріали для цього виду роботи.

Насамперед це можуть бути **тести**, які охоплюють матеріал кількох тем. Наприклад, два тести на семестр по 40-50 тестових завдань з вибірковими та конструйованими відповідями.

По-друге це можуть бути диференційовані **завдання для індивідуальної роботи** (індивідуальні проекти, навчальні реферати, есе, тези тощо).

По-третє завдання для **групової самостійної роботи** (групові проекти, групові кейси тощо).

Рационально розробляти модель організації самостійної роботи магістрантів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Згідно з запропонованою нами структури е-портфолію навчального курсу наступними мають бути такі структурні блоки: публікації лектора з проблеми, рекомендовані освітні ресурси та інтернаціоналізація освітнього процесу.

До блоку «**Публікації лектора з проблеми**» бажано включити одноосібні монографії, розділи колективних монографій, підручники, розділи підручника/ів, посібник/и, розділи посібника/ів, статті, тези виступів на конференціях тощо. Основний критерій відбору – відповідність темі курсу.

У блоці «**Рекомендовані освітні ресурси**» представляємо: основну та додаткову літературу вітчизняну й зарубіжну переважно за останні п'ять років; сайти видань кафедри; освітній сайт закладу вищої освіти; депозитарій закладу вищої освіти; сайт кафедри та сайти викладачів кафедри; сайти глосаріїв наукової термінології, цифрові інструменти для дослідників; сайти, на яких викладено зарубіжні магістерські роботи; зарубіжні наукові журнали вільного доступу; вебінари з проблем реалізації дослідження в галузі методики навчання іноземних мов і культур тощо.

Блок «**Інтернаціоналізація освітнього процесу**» може охоплювати інформацію про: узгодження освітньої та навчальної програм з аналогічними документами зарубіжних закладів освіти; участь викладача і студентів у міжнародних проєктах, конференціях; співробітництво з фаховими спільнотами; стажування та викладання в іноземних закладах освіти тощо; участь іноземних викладачів у освітньому процесі; опанування новітніх інтерактивних, індивідуалізованих, командних і проєктних освітніх технологій спільного вироблення нових знань; участь викладача і студентів у міжнародних грантових програмах; публікації, які індексовані у міжнародних наукометричних базах тощо [2].

За бажанням викладач може змінювати структуру е-портфолію та наповнювання блоків.

Безумовно, створення е-портфолію потребує від викладача використання спеціальних інструментів. Серед проаналізованих сервісів мережі інтернет виділяємо Google Сайти (Google Sites) (<https://sites.google.com/new?pli=1>). Поділяємо думку Л. Л. Фамілярської, що він має переваги перед іншими онлайн сервісами оскільки поєднує необхідний функціонал, що забезпечує швидкий і зручний доступ до інформації, безкоштовний, не містить рекламного контенту, легко інтегрується з іншими онлайн сервісами [3].

Практика роботи з е-портфолію навчального курсу підтвердила ефективність його використання у процесі акредитації освітньої програми.

Список літератури:

1. МОН України (2019). Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2019 року № 977. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19#Text>

2. МОН України (2020). Стратегія розвитку вищої освіти в Україні. Київ, С.58. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>

3. Фамілярська Л. Л. (2019). Особливості створення вчителем електронного портфоліо. Режим доступу: <https://imso.zippo.net.ua/wp-content/uploads/2019/04/familyarskaya-E-portfolio.pdf>